

ABONAMENTUL:  
PE AN 3 COR. 20 FIL.  
1/2 " 1 " 60 "  
1/4 " — " 90 "

## IN STREINĂTATE:

PE AN 6 FRANCI.  
1/2 " 3 "

Numeri singuratici se vënd  
în Cluj cu 5 fileri, într'alte  
locuri cu 6 fileri.

# Răvnașul

INSERȚIUNILE  
se plătesc după mări-  
mea locului ce ocupă;  
fiecare cm. □ costă o-  
dată 10 fil., de 2 ori  
8 fil., de 3 și mai multe  
ori 6 fileri.

ADRESA:  
„RĂVNAȘUL”  
CLUJ — KOLOZSVÁR  
6. JÓKAI-UTCZA 6.

Editor și redactor resp.: PETRU P. BARIȚIU

Apare în fiecare Sâmbătă

Intemeietorul foii: Dr. E. DĂIANU

## Sinodul dela Blaj,

La Blaj, la metropolie, s'a adunat mare sobor de preoți, sub prezidenția Înaltpreasfințitului Metropolit, ca să sfătuiască asupra multor năcazuri, de care suferă biserica noastră unită cu Roma. Deși a fost primit cu bucuria unui fapt nou, totuși soborul acesta, numit sinod archidieceșan, nu este altceva decât continuarea sinodului început în 10 Maiu n. 1904.

Atunci se conchemase sinodul pentru ca să răspundă cu o horărire vrednică la strigătele de durere ale clerului unit din toate părțile țării, strigăt de indignare și nemulțămire ce-l scotea starea excepțională, în care se găsește aceasta jumătate prețioasă a clerului românesc.

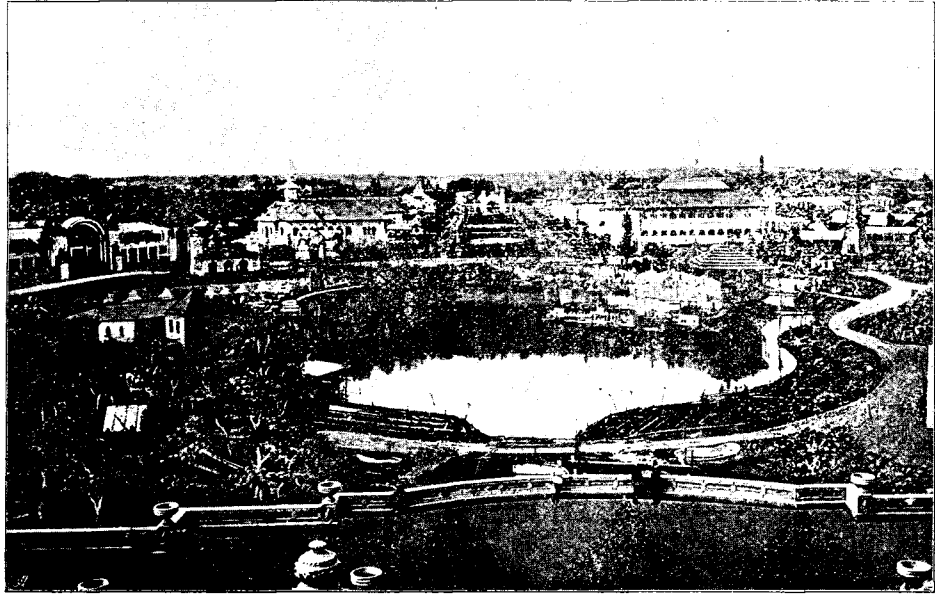
E vorba adecă despre *congrua clerului*, sau întregirea venitelor preoțești până la o sumă oare care minimală. Astăzi, pe baza legii art. XIV. din 1898 preoții tuturor confesiunilor din țară primesc dela stat o sumă de bani, prin care se întregeste venitul fiecăruia cu ceea ce mai are, la suma de 1600 cor. Clerului catolic însă nu i-se dă dela stat congruă, ci s'a lăsat ca congrua să i-se facă din venitele mari ale bogatelor episcopii catolice din țară. Clerul român greco-catolic a fost înșirat în privința aceasta alături cu catolicii de rit latin și armean, și de aceea de soartea lui statul nu se îngrijește. Nu se îngrijește însă nici comisiunea așa numită congruală catolică, fiindcă au băgat de samă catolicii latino-maghiari, că fiind preoții lor bine înzestrați, foarte puțini dintre ei ar fi lipsiți a primi congruă, din contră partea cea mai mare a sumelor jertfite pentru regularea congruei ar fi să se dea preoților greco-catolici români și celor ruteni. De aceea lucrările comisiunei pentru congrua catolică merg mersul melcului, dacă nu a racului.

În timpul acesta de așteptare, pe când preoții rom. gr.-or. primesc congruă cum se cade dela stat, preoții nostri uniți nu capătă decât un mic *ajutor de stat*, care este foarte jignitor pentru biserică pentru mai multe motive:

1. Pentrucă nu e congruă, de întregire pe o formă tuturor, ci o milă dată pe planul nu știu cui, unuia mai mare, altuia mai mică.

2. Pentrucă suma aceasta nu e întemeiată sau normată prin vre-o lege, ci e lăsată cu totul în buna discrețiune arbitrară a guvernului și a slujbașilor săi.

3. Pentrucă »ajutorul« nu se dă oficiului preoțesc, adecă beneficiului, ci persoanei, în mod cu totul neasigurat așa încât fără ori ce motivare îl poate detrage sau micșora.



Expoziția din București: Vedere generală.

4. Pentrucă astfel »ajutorul« de stat nu mai e un ajutor dat bisericii și clerului, ci un mijloc de acăpărare a clerului pentru scopuri cu totul străine de biserică și interesele ei.

Ne mai voind să suferă starea aceasta excepțională, vitregă, jignitoare, clerul a insistat să se vindece răul și spre acest scop s'a conchemat sinodul din 10 Maiu 1904.

A soterit acest sinod atunci, ca Înalt Preasfințitul Metropolit, în conțelegere cu ceialtați preasfințiți Arhiepiscopii, sau chiar și singur să facă toți pașii de lipsă pentru schimbarea acestei stări de nesuferit și apoi cel mult în patru luni de zile să concheme iarăși sinodul, și să arate ce izbândă a făcut. A trecut de mai multe ori câte patru luni, și abia acum la 2 ani și ceva s'a redeschis sinodul, ca să vadă ce mai este de făcut, de chibzuit...

Aceasta e povestea soborului ce s'a deschis acum Joi, în 22 Nov. la Blaj și despre care aflăm următoarele:

Blaj, 22 Novembre n.

Cei mai mulți membri ai sinodului — protopopii și câte 1 preot delegat pentru fiecare protopopiat, au sosit ieri cu trenurile de amezai și de noapte. Fiecare a fost așezat în cvartir bun, primind încă acasă aviz oficios la cine este așezat. Câți-va membri încuartați în curtea rezidenții metropolitane, anume: Vas. Pop, protopopul Almașului, Dr. E. Dăianu, protopop. Clujului, Val. Florian, preot Racovița, Iuliu Montani, protop. Zlatnei, Gerasim, protopop în Petrilaca (distr. Ernotului), Jovian Andreiu, vice protopop. Dârgei, Ios. Costin, protop. Turzii, Vas. Pop Masca, preot în Beiu (Turda), Eugen Șancu, preot în Nireș, etc.

Eri la 4 oare comisiunea verificătoare a cercetat credenționalele noilor delegați aleși în locurile devenite vacante în cursul timpului și găsindu-le în rânduială le-a întărit. Noii membri sinodali sunt: Nic. Galea delegatul tractului Arieș; Emil German din Turdașul-român, Iacob Popa, dir. cancelariei archidiec. și Alexă Viciu, deleg. corp. profes. din Blaj.

Afară de acești delegați mai sunt membri noi în sinod câți-va protopopi și administratori

protop. denumiți în cursul celor doi ani: protopop Turzii, al Reghinului, (Ariton Popa), al Arieșului, (Gavrilă Pop), al Uioarei, (Ioan Moldovan din Ciunga.) Azi la 7 ceasuri s'a început s-ta liturgie în catedrală. A celebrat I. P. Sfinția Sa Metropolitul asistat de canonici, mai mulți protopopi și preoți. A cântat, frumos corul teologilor, sub conducerea unui teolog și a profes. Aron Papiu. Priceasna a cântat'o, pe sârbie ca în Bănat, dar foarte melodios, clericul Stoica, din eparchia Lugojului.

La 9 oare sala din rezidența cea veche era plină. Masa cea verde, lungă ca de 20—25 metri, e încunjurată de preoți, cari stau astfel în șir dublu, ca o tabără bine rânduită, ce-și așteaptă comandantul seu. Prepozitul capitlului, Ilustrul Ioan Micu Moldovan, face liniște prin glasul seu cu timbru și propune o deputație, care să invite pe I. P. S. Sa în sinod. Sunt trimiși în aceasta misiune: Dr. Victor Smigelschi, canonic, Iac. Macavei, vicarul Făgărașului, Dr. E. Dăianu, Vas. Pop, Val. Florian.

Înalt Prea sfinția Sa intrând în sală este primit cu aclamațiuni, și după o scurtă rugăciune a început discursul seu de deschidere și salutare. A spus cum a tot amănat convocarea de nou a sinodului, că doară-doară ar putea ajunge la un rezultat mulțămitor pentru veneratul cler. N'au fost timpuri potrivite înse pentru rezolvarea marelui chestiuni a congruei; espune toți pașii făcuți în direcția aceasta, la guvern, la Maiestatea Sa, la S. Sa Papa dela Roma. — Despre rezultat — care e foarte neînsemnat prezintă raport separat.

Incheie frumos, cu îndreptare spre ziditoriul și susținătorul bisericii sale »cel ce este marginea doririlor și întărirea tuturor credințioșilor«, Isus Christos.

Se trimit telegrame omagiale M. Sale și Papei dela Roma.

Se constată, că biroul și comisiunile sunt complete și toți membri de față, nu se reclamă deci nici o dispoziție, se împart agendele pentru diferitele comisiuni.

Cauza cea mai ardentă și mai grea a congruei este încredințată comisiunei administrative compusă astfel: Dr. Bunea, N. Solomon, Dr. E. Dăianu, Ioan Pop, Stef. Rosian și Val. Florian.

La 11 oare se ridică ședința și comisiunile se retrag la lucru.

La 1 oară toți membri se întrunesc la masa bogată a Escelenției Sale. Se rostesc două toaste

Din încredințarea clerului Dr. Dăianu tălmăcește sentimentele dem ulțumire a clerului din afară față de Escelenția Sa și Inalt P. Sfinția Sa, închină pentru membri sinodului și membri conzistorului.

Comisiunile continuă lucrările lor până la 4 oare d. a. când s'a redeschis ședința. Se cetește răspunsul dat de Maiestatea Sa la telegrama omagială a sinodului și se primește cu omagiale aclamațiuni.

Raportează comisiunea organizatoare, care a lucrat sub prezidiul Revs. d. can. Alex. Uilăcanu. Referent Elie Câmpean, protopopul Gurghiuului.

În chestia cantorilor s'a hotărât înființarea unui curs pentru cantori, de 6 săptămâni, permițându-se astfel de cursuri și în alte locuri, în-deosebi în Cluj, și alte centre.

S'a hotărât tipărirea cântărilor bisericești arangeate pe note și un manual de tipic.

În cauza *alcoholismului* se prezintă un elaborat prețios al Revs. Dr. Marcu, can. și Stef. Roșian, spiritual, pentru înființarea reun. de temperanță. Se constată înse că chestiunea nu e destul de studiată, și se remite. — Ședința se ridică la 7 oare.

La 8 oare seara e concert în sala de gimnastică, care e plină. De față: Metropolitul, prepozitul I. Moldovan, Dr. Bunea, Dr. Smigleschi, Stef. Pop, Dr. Maniu, Dr. Dăianu, Dr. Solomon, Dr. Nicolescu, mai toți membri sinodului, multe Doamne.

S'a distins punctul prim și cel din urmă. Corurile mixte conduse de Iacob Mureșan au fost mai bune, ca al teologilor și ca declamările. — S'a încasat peste 600 cor. în folosul soc. liter. a teologilor și al casinei.

## Ziua a două.

Blaj, la 23 Nov. n. 1906

Timpul ploios, care s'a pornit de 2 zile durează. Negura de toamnă, orizontul închis, melancolic, stăpânește și azi și caracterizează situația. De abia străbate rar câte o rază rătăcită de soare, ca să lumineze și înviorze sufletele pe o clipă.

În astfel de atmosferă a naturii și a inimilor sinodul își continuă lucrările sale. —

Azi la 7 o. s. liturgie. Ședința se începe la 9 oare. Vine la rând comisiunea financiară, care raportează prin d-l George Simu, protopop în Ibașfalău. Vocea lui cu timbru de argint sună ca o trîmbiță.

Punctul cel dintău dă anză la o dezbateră largă și înălțătoare. E vorba despre cuota ce ar

fi să se dea, respective reție din »ajutorul de stat« pe seama fondului deficienților. Chestiunea fusese propusă sinoadelor protopopești, cari au arătat feliurite sume. Comisiunea propune a se da 10% din ajutorul de stat pe seama fondului deficienților, dela care se alimentează și fondul viduo-orfanal. Fenomen luminos se vedește sinodului: preoții de la sate, delegații clerului din protopopiate sunt unanimi și entusiaști a șprigini, cu mare avânt și pornire propunerea comisiunei. Sunt unii membri, mai ales dela centru gremiuului, cari vor să-i reducă la procente mai mici. Nu-i chip. Pare că anume, cei ce primesc ajutorul vor să-l prefacă în ajutor pentru eventualitățile sorții, văduvele și orfanii preoților. Se cere într'o potrivită vorbire enunțarea unamină de concluz a propunerii comisiunei. Contrarii ei nu cedează. Își susțin propunerile, vr'o trei. Se face votare. Câte 1—2 voturi, dar când vine la rând propunerea comisiunei, se înalță ca brazii preoții și protopopii, și cinstiții gremialiști aproape toți. După acest concluz fondul deficienților va crește încă în estan cu vro 20,000 dela preoți și vr'o 500 coroane dela gremialiști, domnii canonici mai ales, cari au de o vreme câte 500 cor. »ajutor.«

Acesta e primul și poate cel mai mare rezultat practic și sigur al sinodului din acest an.

Se trece la cercetarea mai multor propuneri înaintate de sinodul protopopesc al Aiudului, privitoare la administrarea taxelor la feliurite fonduri. Nu se primesc aceste propuneri, în legătură se aduc la iveală opinii vrednice de luat în samă, între cari una mai ales cerea, ca taxele de mai multe feliuri, ce parochiile trebuiesc să le plătească fondurilor din Blaj să se trimită de curatori de a dreptul la cassa centrală din Blaj. Astăzi, când posta e așa lățită și sigură și preutindenea se tinde spre simplificarea administrației, de fapt ar fi timpul a trimite taxele acestea de a dreptul la locul menirii lor, cassa centrală din Blaj. Ideea își va face, credem, drumul său.

## Chestiunea congruei.

Urmează comisiunea administrativă. Dr. Bunea președintele vestește, că comisiunea a însărcinat cu referada pe d-l St. Roșian, care ia cuvântul și citește raportul compus în scris. În primul loc comisia se ocupă cu chestia congruei Raportul reimprespetează hotărîrea adusă în 15 Maiu 1904. Constată, că I. P. Sfințitul a executat-o întocmai, pentru ce i-se exprimă mulțumită și neclintită încredere. Cu toate acestea cauza n'a înaintat întru nimic, ba scrisorilor înaintate încă în Maiu 1904 — nici măcar răspuns nu li-s'a dat, în anii aceștia de crize continue. Dreptatea sinodului constată cu durere, că situa-

ția clerului bis. rom. gr.-cat. este și azi tot excepțională, vitregă și nesuportabilă, din care cauză protestează contra ignorării și a tratării excepționale contrară principiilor de egalitate și dreptate ce trebuie să stăpânească într'un stat constituțional.

Sinodul exprimă în acelaș timp convingerea și credința sa, că o cauză așa mare, numai printr'o procedură solidară și uniformă a tuturor factorilor bisericeii se poate rezolza cu succes, roagă pe Inalt P. Sfințitul Metropolit, ca conform nouelor decrete ale conciliului provincial al treilea, publicate chiar ieri, să convoace cât mai curând sinod provincial, cu principala țintă de a face demersuri pentru regularea congruei, conform cu interesele bisericeii, fără știrbirea drepturilor ei, fie că s'ar putea pe temeiul art. 14 din 1898, fie pe baza art. 20 din 1848, fie în fine în conțelegere cu comisiunea congruală.

După o dezbateră îndelungată și înaltă, la care iau parte mai mulți membrii fruntași ai sinodului, gremialiști și de cei din afară, propunerea comisiunei se primește unanim, după ce propunerea contrară, susținută de doi delegați, — în înțelesul de a face pași mai grabnici, de însuși sinodul — a fost retrasă într'un mod generos și cu multă abnegație.

Astfel ori cât de dureroasă e situația clerului și ori cât de arzătoare e lipsa ce o simte, a covârșit și de astădată, ca totdeauna, mai presus de toate dragostea bisericeii, și respectul pentru vrednicia și pentru drepturile ei.

Se speră cu temei, că acum la rândul lor și P. sfințiii arhieriei, conform frumoaselor decrete proaspete ale conciliului provincial al III-lea (iubilar) vor pregăti o rezolvare grabnică și demnă a chestiunei acesteia importante și vitale a bisericeii române unite cu Roma.

Sub impresiunea acestei hotărîri ședința se ridică.

## Memoria lui Clain.

Ca o coincidență caracteristică ședința a patra, îndată după hotărîrea în cauza congruei, se ocupă cu *Inocențiu M. Clain*. S'a fost propus de cătră un sinod protopopesc a se aduce acasă, la Blaj, osămintele arhieriei de vecinică pomenire. Sinodul a admis opinia comisiunei, că după ce osămintele martirului arhieriu zac în Roma într'un loc foarte cinstit, într'o biserică de rit oriental, rămânerea acolo o consideră ca o legătură scumpă cu leagănul neamului nostru și centrul bisericeii creștine.

S'a admis și ideea propusă din sinodul protopopesc al Sibiului, ca să se facă la timp potrivit statua lui Atanasie Anghel, arhierieul întemeietor al unirei, și statua lui Inocențiu Clain, întemeietorul Blajului. Aceste statue vor avea să

## FOIȚA RĂVAȘULUI

### NOAPTE.

Din 'naltul bolților de sus  
Un negru vâl pe văi s'a pus,  
Și vârful munților moșnegi  
Se pierde 'n norii cei pribegi.

Cu susur lin adie-un vânt,  
— E al nopții negre susur sfânt, —  
Se umple totul de fior  
— E tremurarea ei de dor —

O noapte, stânge-ți dorul tău,  
Căci doru 'n suflete e rău;  
Alină suflul tău cel sfânt,  
S'ascult al codrilor cuvânt...

Cum sună frunzele 'n tăceri,  
De-ți varsă 'n suflet mângăieri.  
Cum sună frunza de stejar,  
De-ți pune jalei stăvilari.

Și steaua cum lucește sus!...  
— La dânsa sufletul 'mi dus.  
Iar luna — 'mpărăteasă 'n cer  
Revarsă 'n suflet dor stingher.

Dar noapte, câte nu sascund  
Pe fața largului rotund:  
Ptop de patimi și de rău  
Ascunde, noapte vâlul tău.

Ce nepătrunsă-i taina ta,  
Căci nici n'o spui la nimenea,  
Invăluie suflete 'n dureri  
Și dai trudirilor puteri.

De ce-ai venit de m'ai cuprins  
Adânc sub vâlul tău întins!...  
Ți-am desvălit inima mea,  
Și tu întrat'ai noapte 'n ea!

Datin.

## Prohod...

Căpătăiul nostru de sat nu-i mare — zece,  
mult cinc'sprece fumuri, — nici oameni de să le

putrezească bucatele în hambare, nu adăpostește, dar copiii... de toată poarta cinci, șase. Cine a zis, că copii sunt bogăția Românului, a fost om cu mult rost la vorbă!

Când îi vremea bună, de te învăluie sfântul Soare în căldura lui înviorătoare, — în după amezile de primăvară cu aerul călduț, sau cât sunt zilele de vară de lungi, — de cum abate ulița noastră din drumul de țară, ce spintecă inima satului, spre biserică, nu vezi decât fețe durdului, roșite de sănătate, sub revărsarea învâlmășită a părului, omuleți, de să-i treci prin măneca chemeșii, cari răscolesc colbul drumului sau te privesc doșiți pe după porțițele de îngrăditură. Și n'au pic de astămpăr, de par' că nu sunt curați!

De 'ndată ce ochesc că vre-o poartă își desface larg aripele și dă Rumânul să iasă cu carul, să treacă spre câmp după trebi, cât ai clipi odată sunt acol' cu toții! Lasă căruțele de verdeață, cu cari răscoleau colbul de să te îneca și tăbăresc pe capul omului, să îi suie în car.

Cei mai smulși, — feciorășii sprinteni și fetițele mai ridicate, se dau înapoia carului și pe sub ciaglău se fură ca șerpia pe leasă și îndată apucă la spatele omului ce-și mână vitele.

Dar cei mai mici, neputincioșii, frământă cu neastămpăr covorul de praf, ținându-se după urma carului și zbiară de năcăjiți, de mai bine să apuci câmpii, decât să-i ascuți.



impodobescă împrejurimea catedralei metropolitane.

#### Fondul administrativ.

S'a fost enunțat încă în ședința din 12 Maiu 1904 lipsa unui fond administrativ arhidiecezan. Sesiunii actuale i-s'a prezentat și un proiect de statute lucrat de d-l prepozit I. M. Moldovan. Comisiunea s'a ocupat foarte amenunțit cu aceasta cauză, și stabilind anumite principii generale le-a propus și sinodul le-a admis, dar formularea lor în statute le-a incredințat sinodului provincial procsim, cu scop de a se face uniform pentru toate diecezele. Alimentarea acestui fond se prevede din contribuiri ale bisericilor, fundațiilor și din câte o taxă mică după fiecare cap de familie. Administrarea fondului se proiectează a se face de capitole sub controlul și revizuirea câte unui comitet compus din preoți și mireni, câte 30 bărbați în fiecare dieceză.

#### Chestiuni școlare.

Comisiunea școlastică referază prin M. O. Ales. Papiu paroch și prot. on. în Bistra.

Sinodul decide a se însista la locul competent ca învețătorilor, cari sunt și cantori, să li-se deee penzia după întreg salariul socotindu-se și venitele cantorale.

Salarierea mai bună a învățătorilor a preocupat mai mult timp sinodul. S'a hotărît în fine ca acolo unde se poate să se ridice salariul fundamental la 800 cor., ear unde nu ar avea biserica mijloace să se poată cere, cu permisiunea preaven. consistor, și ajutor de stat pentru ridicarea salariului la 800 cor.

S'a luat notă și de propunerea primită în sinodul tractului Cluj, ca învețătorii să caute a desvolta o activitate mai intenzivă pentru ridicarea bunăstării economice a țeranului, atârând dela acest fapt îmbunătățirea sorții învățătorilor.

#### Misiunile populare.

Târziu de tot a venit chestiunea misiunilor. Statutele pentru înființarea unei reuniuni cu acest scop, lucrate de Dr. Isidor Marcu și Stefan Roșian, comisiunea școlastică le propune spre primire cu amendamentele făcute de comisiunea consistorială.

După ce s'au cetit statutele, după o desbatere mai scurtă, s'au votat unanim statutele, rămânând a se inactiva reuniunea menită să spriginească mișcarea rodnică pornită din tractul Clujului.

Cu aceasta s'a încheiat desbaterea în sinod. Ca un bun augur pentru misiuni a sosit în acest moment telegrama dela Roma, ca răspuns

la omagiul sinodului, în care secretarul de stat *Merry del Val* comunică cumcă Sfinția Sa Papa a primit cu mare bucurie salutul omagial și împărtășește binecuvântarea sa apostolică.

Aclamațiuni însuflețite acoper ultimele cuvinte ale telegramei.

I. P. Sfinția Sa mulțamește tuturor pentru răbdarea cu care au luat parte la lucrările sinodului; laudă tonul obiectiv și înalt în care s'au urmat desbaterile și închide sinodul oftând tuturor întoarcere cu pace la ale sale.

Ilustritatea Sa Ioan M. Moldovan aprețiază în elogioase cuvinte spiritul generos, larg, cu care I. P. Sfinția Sa a condus desbaterile, lăsând să se desfășure toată libertatea cuvântului și convingerii.

Și fiind în preseara zilei sfinților martiri Victor și Vincent, face urări de ziua onomastică Escelenției Sale.

Se cântă »Mărire intru cei de sus«, apoi condacul martirilor Victor și Vincent, și sub bunele augurii a acestor sfinți cu biruitoare nume sinodul să împrăștie cu nădejdea, că dreptatea cauzei noastre trebuie să se apropie de învingere.

Raportor.

## Parochia Clujului.

În anii 1802—3 parochia Clujului era după cum se vede din corespondența Bob-Orosz destul de bine întemeiată. Biserica era destul de mare pentru numărul poporului și destul de frumoasă. Cei patru evangeliști de pe boltitură, lucrați frumos în mărime aproape naturală, străjuiau ceriul bisericeii, ca niște archangeli. Frontariul sau iconostasul strălucea de auritură; icoanele bine zugrăvite erau așezate ca pe un părete de marmură. Corul era așezat pe două colonne și despărțit de naie cu un părete subțire de lățișor vopsiții cu verde. Amvonul, așa de rar în bisericile noastre, era și frumos și viu, că preotul cel dintâi (Ioan Nemeș) predica de pe el fără carte, lucru și mai rar pe acele vremi, și cuceria astfel toate inimile. (Orosz lui Bob 31 Dec. 1802).

Pe lângă toată frumseța aceasta, ce lauda dărnicia vlădicului Bob, biserica totuși era săracă.

Orosz vestește în 19 Ian. 1803 ca mare lucru Episcopului, că »pieriștii

ne-ar da doi prapori, cari au fost până acum în biserică; parul și crucea sunt bune, icoana și materialul însă nu; dacă Ilustritatea îmi dai voie i-aș înof cât se poate de eftin. Episcopul procură însuși material pentru reparat și-l trimite la Cluj. N'avea nici măcar *discul* ei pentru sfânta jertfă, ci-l avea împrumutat din biserica piariștilor; iar piariștii își cereau îndărăt discul, iar Felcanii, cari dăduseră împrumut *crucea cu stelută*, ce se pune pe disc peste sfânta jertfă, asemenea și-o cereau. Așa scrie Orosz vlădicului în 5 Apr. în 1803.

Nu prea erau nici ornate pe la biserică, și nici cine să dăruiască ceva. De aceea Orosz se îngrijește de multe, de toate, să le cumpere, firește pe socoteala vlădicului.

»Coperitorul cel negru pe sicrie l'am făcut, — scrie în 5 Aprilie 1803 — am căpătat și niște *posomant* fals, alb, cu câteva groșițe cotul, arată foarte frumos, îl vor cere pentru bani și *papistașii*, apoi își pot face unul și pentru tineri. De acesta acuma m'am lăsat; în loc am făcut un falon de jale, din materie de păr (*szörmateriából* lugubris *szinü* *kazsulát*) ca la înmormântări, mai ales când e timp frumos, să-l poată lua preotul, și să nu poarte de celea de colorii prea deschise; am cumpărat și un candelabru (*lusztert*) după moda de acum, cu 70 fl. ren...«

Cât pentru coperitorul de sicrie la morți, era o idee practică a lui Orosz, pentru a mântui cinstea nației la înmormântări, ideie care cuprinde un simbur de adevăr bun de realizat și în zilele noastre.

Propunerea o făcea în Februarie 1803 din prilejul unui prapor negru, pe care se vede că l'a fost trimis vlădica dar.

»Praporul cel negru îl aproabă toți foarte; dar eu am socotit că mai e ceva de lipsă. Fiindcă românimea nu are puțință să cumpere sicriu vâpsit, nici covor n'are să-l copere, când duc mortul câte odată prin oraș sau din oraș, ar fi bine să aibă un coperitor, pe care să-l deee biserica pe bani; ar putea fi numai din material de păr, în mijloc cu o cruce albă; materialul să fie pentru oameni mari violet, pentru copii verde. Covorul fie iertatului Méhesi frații lui l'au fost dăruit bisericeii de aici, dar nu-l dădu bătrânul (preotul).« [Orosz I. B. 5 Febr. 1803].

Bob îi răspunse în 8 Februarie să facă un astfel de coperitor.

— »Suie-mă în cal, în caaal! Și pe mine nene! Suie-mă 'n caaal, caaal!«

De cumva creștinul e mai domol la fire, sau a ajuns de are nepoței, apoi ce să facă? Il taie mila, și-și încarcă carul cu copii, de crezi că-l duce la târg. Să vezi apoi tărăboi, după ce au apucat în dricul carului! Strigă la boi, bat leasa cu piciorul de voie bună,... altuia îi apucă vre-un deget cine știe la ce strămoare și trimbiță ca la ziua de apoi! Și rabdă omule dacă nu ți-ai putut videa de drum.

Să păzească Sfântul, să nu iasă cu carul din ogradă vre-un flăcău mai pozav la fire, apoi să auzi ce n'ai mai auzit!

Il năpădește și pe el spuza neostoieților cu rugăminte să-i lase în car. Dar își dau de om.

Flăcăul naibii — pățit și el de altfel — se ridică în picioare pe urechile ruzii și trage o pocnătură de biciu, pe de asupra capetelor bucălaie, de scoate toți câinii pe la porți. Ba mai atinge cu pleazna pe cei mai cutezători — așa ca'n glumă — de pune toată ceata pe fugă.

Ce-i dreptul a scăpat de nu-i duce în car, dar tot îl petrec cu alai pân' în capul satului.

...Și așa, măi creștinul lui D-zeu, nu s'ar astâmpăra, nici să-i legi fidileș... că și atunci, s'ar da de a dura și tot nu i-ai putea cunițim.

Fac multe, năzbătii, de nu le mai ști rostul.

Să vezi, odată, eram acasă; desfăceam la păpușoi cu ai noștri în șură. Vremea era în-

chisă, de ploia. Din înălțimile văzduhului se cernea o revărsare de ploaie mărunță, ca o negură ușoară. Poveri nevăzute apăsau par' că, de sus. Iți vinea așa un somn lin, auzind țirăitul picurilor de apă, pe pundișul din curte, învăluindu-se cu fășăitul moale al foilor de păpușoi, — mai ales că simțai mătasa pănușilor pe sub trupul lăncezit de vreme. Mai și mijea câte unul dintre noi, până ce nu-l frecam pe sub nas cu câte un tuleu, de sărea ars.

Când îi colea după prânzișor, auzim în vecini, peste gardul de nuele, în șura lui moș Iosif, glasuri ascuțite amestecându-se... Indată mare, am știut că ce-i. Hoții de copii, unde să-ți steie ei acasă la adăpost, barăm când ploauă! Bietele mame, ca să scape de gura lor, i-au învălit în hăinuțe mai groase, și le-au dat drumul, să meargă prin vecini să steie în casă, să nu umble prin tină să cadă, și să vie cu cămășuțele noroite, că-i vai de capul lor. Ți-ai găsit-o!

Floarea noastră încă îi acolo. Dașu Firii și Petrea lui Gligor cu Maria cu tot. Credeți doar că a lipsit Nașu lui Gaftin, care-i căpitanul tuturor ștregarilor din căpătâiul satului dinspre biserică? De unde! Și alții, mulți de nici să fi răsturnat un car cu zăhar pe aria șurii și nu ai fi putut aduna atâta putere de ștregar.

Se vedea bine dela noi în șura de peste ard.

La început nu i-am prea luat în samă. Dar dela o vreme numai ce îi auzim cântând diecește.

Nașu lui Gaftin, era îmbrăcat, frate, în o rochie toată fleanduri, cu'n sac rău după cap ce îi spânzura pe pept la vale, iar pe creștetul capului c'un găvan de pălărie rea. Și tot zurăia o coadă de vâtrar și o frântură de sapă, legate de o sfoară. Dașu Firii, ședea pe ruda carului cu 'n pănuș de cucuruz în mână și cânta aleluia, căznindu-se să citească întocmai ca moș Diacu de pe ceaslov.

Florica noastră și cu Maria lui Gligor — două copilițe oacheșe, — se boceau cu mâinile la ochi, de să le plângi de jele.

Vre-o doi, alți michiduți, întindeau de o funie, ce atârna de pe sunătoarea șurii, încât stau să o rupă. Ceialalți, se trudeau să acopere cu pănuși de cucuruz... ei or ști ce, — făr' videam că ies cât colo de sub grămada de foi, niște opinci numai ciur...

Pe semne, aștia făceau prohod.

Al de sămăna a popă bolborosa pe nas cuvinte trăgănite și zurăia cădelnița de vâtrar, Dașu ținea izonu cu aleluia, ceialalți doi zmcuniau de săraca funie ca și când ar fi fost de pomeană, nu pe bani, — ear celea doue copilițe cumițite ca niște babe, se cântau și se văietau, de-ți rupeau inima.



Pentru frumseța esteroară a cul-  
tului s'a îngrijit harnicul Orosz și de  
alte lucruri, de pildă de albituri. În 23  
Aprilie 1803 scria vlădicului:

»Prin bolte e plătit tot ce am cumpărat pe  
sama bisericii încă în 1801; n'am știut că Es-  
celenția Ta vei trimite pe sama preotului că-  
mașă sau *albă* [stihar] și cămeșuțe pentru doi  
ministranți; acestea s'ar putea trimite altundeva,  
pentru că eu am fost făcut pentru patru; *alba*  
[stiharul] o ia preotul numai la sărbători mari,  
pentru că e tare cinstită, mai ales dantela de pe  
ea... Nu se va împotrivi Escelenția Ta, că am  
făcut și pe sama fetului o *clerică* mai mare, ca  
să nu umble cu *fundra* prin altar, când nu sunt  
ministranți...«.

Ceea ce mai cerea de repetite ori  
era, ca vlădica Bob să mai facă un al  
treilea clopot mai mare în turnul bi-  
sericeii.

»N'am prea avut timp pentru a confera cu  
Esc. Ta, dar s'ar cuveni a face încă un clopot  
mai mare... apoi în casele Esc. Tale un almarium  
mai cinstit, mese, scaune, în celelalte case mai  
de rând, cele care sunt să rămână în refector...  
[2 Iulie 1803].

Clopotul acesta mai mare, al trei-  
lea, îl cerea Orosz încă în 5 Aprilie,  
zicea, că s'ar cuveni, să fie de 5—6  
măji, »mai mic, într'un oraș, după  
atâtea cheltuieli, nu s'ar potrivii« și ar  
trebui comandat mai curând, ca mă-  
estrul să se poată îngriji de materialul  
recerut.

Așa era cu biserica. În ce pri-  
vește casa încă mai era de trăit. În  
casele de cătră uliță (4 încăperi) lo-  
cuia vlădicul, când era în Cluj. La aceste  
s'a dispus a se face gratii de fer de  
cătră curte și ferești duple (cu șaluzii  
din lăuntru) de cătră stradă. În cele  
din curte (3 încăperi) locuia preotul.  
Acolo, unde e școala acum, era loc  
gol, rezervat pentru alte necesități.  
Apoi iar era o căsuță mai mică, care  
mai târziu a devenit locuința de ca-  
pelan. În aceasta [se pare] s'a instalat  
la 1 Nov. 1803 un croitor țărănesc  
(magyar szabó) a cărui soție fierbea  
de mâncare preotului român [Vajda].

Intr'o scrisoare de prin Mai 1803  
Orosz pomenește și de târnațul casei,  
ca de o antichitate, pe care se pare  
că episcopul ar fi voit să-l transfor-  
meze cumva.

Au mânat-o ei așa o bucată de vreme cu  
slujba lor, iar noi ne înădușeam de răs...

Făr' nu eram dumiriți, că pe cine îngroapă.

...Iată numai că zbucesc deodată un chicot  
ascuțit și un fășit grăbit de frunze rănind înpre-  
jurimile, ca o volbură năpraznică când apucă  
toamna prin grădini...

Toată pleava de copii se împrăștie, ca puii  
de potârniche.

Nașu impedecat de sacul de după gât s'a  
lungit în noroi înaintea șurii, ...ceialaltă încă înoată  
prin cleiul de toamnă împletindu-se și înmuian-  
du-și cămeșuțele în zeama de ploaie.

...În mijlocul șurii de sub grămada de pă-  
nuși, răsărise capul lui Vlasie cu părul vâlvoi,  
încălcit, holbat la ochi, cu mustațele bărzoiate și  
rămâne inlemnit, mai întâi, ne știind ce comedie  
îi fură somnul și-l neliniștește pe vreme ca asta...  
Dacă vede că s'a depărtat răul, trage cujma bu-  
hoasă pe ochi și sforăie înainte.

...Când ne mai desbetăm de răsul cel mult  
auzim alte chicote, izvorând mai dela toată casa  
își luau voinicii plata pentru hainele noroite...

— Bine, dar a lor e vina, bieții de ei, dacă  
au aflat tocmai acum în vreme de ploaie, dor-  
mind dus, copleșit de puterea băuturii, pe ne-  
trebnicul de moș Vlasie, băutorul satului?

A. Melin.

»Antichitatea aceea, târnațul — scrie, O. —  
nu trebuie atinsă, ci ar trebui stricat de tot, și a-l  
clădi din peatră, pentru că vedeți, Escelenție, își  
poate rupe cineva piciorul acolo; mai că o pății  
și eu așa. Nu se poate zice *desunt numi* (nu-s  
bani) și aceasta *in pium finem vertitur* (pentru  
cuvios lucru se face); eu aș clădi și mai mult pe  
temeliile vechi de acolo, pentru că sunt gata;  
*serviet aequae publico ecclesiastico, juxta inten-  
tionem Excelentiae Vestrae*«.

Toate ca toate, dar preotul nu era  
provăzut, și cu treaba asta își bătea  
capul Orosz. S'a cumpărat casă, s'a  
edificat biserică, dar ce e cu preotul,  
sufletul acestora? Aceasta era preocu-  
pațiunea lui în multe scrisori.

La 28 Aug. 1802 scrie Orosz Vlă-  
dicului:

»Fiindcă aici Ilustritatea Ta ai spesat mult pe  
biserică, pe casa parochială, fiind acesta oraș  
principal («ez lévén principális város») să vă în-  
durați în deosebi a întemeia așa de bine aceasta  
parochie, ca trecând azi-mâne asupra ei protopo-  
pia (atunci protopopul era în Mănăstur) să aibă  
parochul pentru persoana lui 300 fl., un capelan  
150 fl., 1 cantor 60 fl., 1 clopotar 30 fl. *pro sartis  
et tectis*; pentru lipsele mari ce s'ar întâmpla bi-  
sericeii 60 fl. pe an, ce se vor da *ergo ratioci-  
nium praestandum*. Altfel nici cantor, nici clo-  
potar nu s'ar găsi; acestora le-ar mai trebui 2—3  
pământuri, și fânaț de câteva cară de fân și fiește  
cărui, înțelegând și pe preoți, o măierște mică  
și grădină, cari se pot câștiga și de acum înainte.  
Veți vedea, Ilustrime, că celor doi preoți le vor  
da destul lucru spitalul, școalele și poporul. Pe  
capelan să-l ție preotul pentru 50 fl., pentru că  
zeu stola mai nimic nu aduce și nici nu va a-  
duce. Acum dacă Măria Ta ai cheltuit aici atâta,  
mi-se pare cuviincios a-i întemeia și pe ei *pros-  
tabili* așa, ca să poată trăi cinstit și un astfel  
de preot de oraș mare să se distingă de unul  
dela sate«.

La propunerea aceasta nu se vede  
ce ar fi zis Vlădica Bob. Prin Dec.  
1802 pe neașteptate preotul Nemeș a  
fost dispus prin porunca episcopului din  
Cluj, și cum vorbea frumos poporului,  
s'a făcut mare gălăgie în popor, care  
nu știa pricina, de ce li-se ia preotul »care  
vorbea fără carte« și de dragul căreia  
și »grecii« veniau la biserică unită. »Stee  
acolo biserică, ori ducă-și vlădica și  
biserică« — ziceau unii, dar în curând  
s'au liniștit, pentru că părintele Vajda,  
care a venit încă era om de seamă.

»Parochienii încep a iubi tare pe P. Vajda  
— scrie Orosz, în 19 Ian. 1803. — Ieri a ținut  
o procesiune foarte frumoasă; și mulți păpistași  
îl însoțiau. Escel. Sa Episcopul (cel romano-ca-  
tolic) adese îl invită și la masa sa; dar ar și fi  
bine a-l denumi paroch adevărat (nu »adminis-  
trator«)...

În curând Orosz revine earăși la  
inzestrarea parochului și alor sei și scrie:

»Încă pe vremea părintelui Nemeș, dar și  
de atunci încoace ne tot ostenim destul ca să  
căpătăm un cantor, clopotar, eu însumi și de pe  
Câmpie am chemat unul, pentru că de multe ori  
a înmormântare preotul nu capătă pe nime. În  
privința aceasta e mai ușor unui preot pe sate;  
nici nu trebuie să meargă așa departe, ca aici, în  
Hoffstat, de acolo apoi în cimiter; într'un sat  
preotul capătă ceva, ori cât de puțin, aici înse  
sunt tot mai săraci oamenii, cei mai mulți sunt  
zileri, puțin stăpâni cu moșie, dar nici aceștia nu  
dau, nici nu au dat ce au făgăduit părintelui  
Nemeș și Péter; tot din aceeași pricină nu se  
poate găsi nici cantor, nici clopotar, știind că nu  
este nici plată, nici venit. Ar fi niște meșteșugari,  
cari pe lângă o plată sigură și statornică tot ar  
mai năcăji cumva, dacă nu pot duce nici un fel  
de economie, dar neavând nici o nădejde de  
plată hotărâtă, sau nefiind siguri de ea, nime nu  
se îmbie. S'ar putea căpăta, s'ar căpăta și de  
aceia cu soție cinstită, care ar ferbe preotului un  
fel două de mâncare. P. Vajda cum văd începe

a fi îngrijat pentru aceasta. Și-a câștigat ceva  
pe iarnă, n'are pe nime; a umbla în cost îi e  
greu, dacă își aduce acasă îi vine mai scump. —  
Ilustrisime Domnule! Interesele celor 18715 fl.  
elocați vor încurge; acestea trec peste 1600 fl.  
cea ce e un fond sigur. Mi-aș lua îndrăzneala  
să propun Ilustrității Voastre, să vă îndurați a  
hotărî cât destinați dintr'astea, ca dint'r'un fond,  
preotului, sau parochului, cât unui cantor și clo-  
potar; ei și-ar putea lua acestea sume la oficiul  
de dare (harmintie.) Se poate dispune să se ri-  
dice și pe chitanța parochului. Nu vreau să pro-  
iectez eu cât fiecareia, știu că Maria Ta cu în-  
țelepciune voiești să distingi pe cei din oraș de  
cătră cei din sate, ba se va bucura, când cu ochii  
sei va vedea vaza meritată a acelora și distinc-  
țiunea lor. Ilustrisime Domnule! *E de lipsă să  
se distingă aceasta parochie*, lăindu-i-se vestea;  
asta va face mult înaintea poporului; dar așa și  
om găsim mai ușor, om bun; dacă Ilustrisimul  
Domn este aplecat spre aceasta trebuie făcută  
arătare măritului reg. gubernium; guvernul își  
va face dispoziția pentru plătire...« (26 Febr. 1803.)

Nu mult după aceea, deși e ocupat  
și cu alte gânduri: inzestrarea bisericeii  
din lăuntru și a caselor cu mobile nouă,  
în vederea, că episcopul e numit con-  
silier de stat, — eară se întoarce Orosz  
cu insistență la chestiunea fundațiunii  
pentru susținerea fetelor bisericești. Cu  
acest prilej aruncă o nouă idee, isvo-  
rîta din apretierea importanței Clujului:  
*propune înființarea unui vicariat în  
Cluj*.

Eată o parte din scrisoarea dela 5  
Aprilie 1803:

»*Vicari foranei* sunt în partea de dincolo a țerii,  
dar înspre *Partium* nu sunt; oare n'ar fi bine a  
pune aici un *vicar* pe fundațiunea Escelenției  
Voastre, care să fie și paroch, dar să i-se dea și  
un capelan. Drept că aici nu e prea de tot mult  
popor, dar sunt împrăștiați credincioșii; cu spi-  
talul, temnița, e mult lucru; sunt mulți și stu-  
denții, o persoană nu învinge tot. Acum ar fi  
bine dacă Escelenția Ta ai solicita la măritul gu-  
vern regesc, că după ce Escelenția ta ai cumpă-  
rat casă parochială, și aceea, și biserica ai zi-  
dit'o, și în câțva și pentru subsistența parochului  
ați dori să rupeți ceva din fundațiunea Esc.  
Voastre, dar fiindcă numai din aceea nu poate  
trăi, orașul se taie *titulo canonicae portionis*  
măcar ceva ce compete din fânațe. Sunt destule  
*commune terrenum*, care mai de mult se numiau  
porțiuni ale senatorilor, acum înse ei nu le mai  
pot avea *in proprium usum*, ci s'au dat în a-  
rândă, în *emolumentum cassae allodialis*, acelea  
deci sunt *commune terrenum*; sau dacă se poate  
să taie și pământ arător. Ba eu, de aș fi în  
locul Escelenției Tale, aș cere, ca după ce greco-  
catolicii sunt una cu cei de rit latin, deci a pro-  
porțiune să li-se dea și acestora o parte din  
dijma de vin, grâu, cucuruz, cum se dă preoților  
catolici și reformați. Dacă omul nu încearcă nici  
odată nu câștigă. Încercarea va arăta, așa cred,  
că cererea e legală după ordinațiunile guverniale,  
pentru că nu numai poporului, ci și spitalului și  
temniței îi slugește pe o formă. Mai de mult  
când muria în oraș un unit îl îngropa preotul  
papist, acum înse nu se ostenește pentru asta.  
Apoi și românimea («az oláhság») e plătitoare de  
dări («contribuens») poartă sarcinile orașului. O-  
rașul poate să stee înainte cu vorba că nu mai sunt  
pământuri comunale («commune terrenum») dar  
trebuie să se spue apriat, că se ajunge din fos-  
tele porțiuni senatoriale, chiar și când toate s'ar  
da din acelea. Preoților de ori ce lege, ba și  
călugărilor li-s'au dat din acelea, poate ajunge.  
Și eu am cosit în parte astfel de fânațe dela unul,  
care îl ținea în arândă dela oraș. Dacă *contra  
omnem spem et aequitatem* nu ar isbuti, atunci  
Esc. Ta te poți lăsa la târg, să cumperi. Ce pri-  
vește măierștea și grădina, acea de bună seamă  
trebuie cumpărată, pentru că orașul nu poate da...«

Cu ce gânduri va fi primit Vlădica  
Bob astfel de propuneri, nu știm din  
scrisori. Se pare înse că-i venia mai  
potrivit să dea dela sine decât să ceară



## RĂVAȘUL CLUJULUI

### Tinerimea română universitară din Cluj și binefăcătorii ei.

dela oraș, și de aceea în 14 Mai 1803 îi și comunică omului seu din Cluj cam cât a merit să dea fiește căruia dela biserică:

»...Cantorului, până ce nu se va isprăvi odată cu spesele pentru biserică și casă, li va fi destul 50 fl. ung., clopotarului 30 fl., ear Preotului 100 fl. nemțești, astfel s'ar sul la 200 fl. ung.«

Cât despre *vicariatul Clujului* Bob trece ușor peste ideie, și nu pare a împărtăși, din Blaj, părerea despre importanța și strălucirea Clujului alui Orosz. La asta răspunde încă în 27 April 1803, scurt și respingător:

»*Vicariatul din Cluj*, ca el să inspecteze comitatul Solnocului și Crasnei, ar fi chiar lucru fără nici un folos; acolo în loc (Solnoc-Crasna) ar trebui să fie, pentru că prin părțile acelea sunt foarte puțini preoți, cari să fi învățat canoanele, pentru acea la timpul seu numai acolo proiectăm vicariat, »circiter« la *Șimleu*«.

După răspuns așa categoric s'a lăsat și Orosz de planurile inzestrării morale a parohiei și de ideia *vicariatului* nu mai pomeneste. Cu atât mai mult insistă însă pentru îmbunătățirea subsistenței fețelor bisericesti.

»...Eu pot spune — scrie Orosz în 18 Mai 1803, — dar cantor pentru atâta cu greu se poate găsi; și un »inaș« capătă atâta, ba încă și de mâncare; cu atât mai puțin poate clopotar... Despre preot nu știu ce să zic, nu cumva. Esc. Ta să-mi iee în nume de rău. Atâta pot spune, că aici în oraș nici pe mâncare nu-i poate fi de ajuns. Dacă își aduce numai două feluri de mâncări nu capătă sub 6—7 fl., dacă fierbe acasă, îi trebuie servitoare, și costă și mai mult; unde-i pânea, nițel vin, îmbrăcăminte, lemnele de încălzit, luminatul; se poate ca un popă cu țundră să se ajungă cu atâta, mai ales dacă au toți unde ara, sămăna, costi«.

Se vede, că în urma acestor observări sincere și drepte vlădica Bob s'a hotărât să ceară dela oraș *porțiune canonică* și pentru biserică unită, dar răspunsul la cerere întârzie mult. În scrisoarea Episcopului din 17 Martie 1804, cea din urmă ce se află în protocolul din Blaj dela vlădica, scrie și acestea:

»...De porțiunea canonică din Cluj nu e decât tăcere adâncă; dacă ar solicita-o Vajda (preotul) doar s'ar porni cumva, sau *pro*, sau *contra*, pentru că precum văd și de acolo târziu vine răspunsul, ca și dela tesaurariat.

Eu n'am putut merge la Sibiu să mă rog, pentru că toată iarna am fost rău cu sănătatea, având toate boalele iernii și ale bătrâneții«.

Cu aceasta observare duioasă încheie Episcopul, în corespondența de care vorbim, afacerea parohiei Clujului.

**Cu 1 Nov. se începe nou abonament**  
la

„Răvașul“ Pe  $\frac{1}{4}$  de an costă 90 fil.  
„  $\frac{1}{2}$  „ „ „ 1.60 „  
„ 1 „ „ „ 3.20 „

Restanțierii sunt rugați a-și achita abonamentul în timpul cel mai scurt.

### Crestături.

— **Ctitorul bisericii celei noue** din Cluj, d-l Stefan cav. Havași Oășanu a împlinit în 15 Nov. n. anul al 75-lea al vieții sale rodnice. Din acest prilej a fost călduros felicitat în numele bisericii prin Dr. Florian și curatorul prim Ioan Nestor, jude de tablă în penziune; din partea »Economului« prin Dr. Amos Frâncu, în fruntea întregului corp de funcționari. Mai plăcut a fost atins însă venerabilul nostru fondator de o cartă trimisă din București, acoperită de multe iscălituri și împodobită cu niște versuri potrivite scrisă de poetul nostru cel mai mare, d-l George Coșbuc. Mulți ani cu bine!

Tinerimea română din Cluj, precum în trecut așa și în anul acesta a sărbătorit în mod cuviincios memoria binefăcătorilor ei: Metrop. Al. S. Suluț, Emanoil Gojdu, Ramonțai, Ioana Bădila, Petran etc. Duminecă în 11 Novem. n. sa celebrat în biserică gr.-cat. parastas pentru odihna sufletelor din partea Preonoratului D-n Dr. Elie Dăianu protopopul unit cu asistenta Onoratului d-n capelan Dr. Iuliu Florian. Cu aceasta ocaziune D-l protopop Dr. Dăianu a rostit o preafrumoasă cuvântare arătând cum, sărbătorirea binefăcătorilor tinerimii e o dovadă puternică despre sentimentul de recunoștință și mulțumită cu care le datoresc. Atât la sf. liturgie și cât și la părăstas a cântat corul bisericesc al tinerimii române univerzitare sub conducerea destoinicului dirigent Iustin Cl. Iuga, candidat de adv. Tot în aceeași zi la 5 $\frac{1}{2}$  oare seara tinerimea rom. universitară a aranjat o ședință festivă în memoria binefăcătorilor ei.

Din întreagă inteligență română de aici, care a fost invitată la această ședință încă de cu bună vreme, au luat parte numai D-l Dr. Elie Dăianu protopop român unit, Sp. D-n Nestor de Desmir jude la tablă în penziune, Dr. Amos Frâncu avocat și directorul »Economului« Spect. D-n jude de tribunal în penziune Bașota, Onorații Dr. Iuliu Florian și Eugeniu Pop Pecurariu capelani, D-nii Nic. Căciulă șef-comptabilul și Vasile Pop cassarul »Economului«, Ilie Hociotă catechet gr.-or., P. Barițiu redactorul »Răvașului«, Andreiu Poza învățator și încă vre-o 2—3, iar dintre dame singur numai Doamnele: Frâncu, și Baldi și d-șoara Eleonora de Leményi studentă în filozofie.

D-l V. Nițescu stud. în drept deschide ședința prin un discursc prea abundent în fraze în care relevează, sau mai corect vrea să releveze — idealismul, ce trebuie să-i caracterizeze pe tinerii noștri. Urmează vorbirea comemorativă a d-lui V. Muntean stud. în drept. care trece în revistă prin câteva caracterizări potrivite figurilor mari ale binefăcătorilor acestei tinerimi. D-l Moldovan stud. comercialist declamează poezia »Un vis« cu deplin succes. Corul tinerimii condus de d-l Iustin Cl. Iuga cand. de avocat, cântă »Cu sfinții odihnește« de Cunțan și preafrumoasă compoziție a prof. Iacob Murășan »Plâng și mă tânguesc«, care a și executat-o cu mai mare succes. Atât harnicul d-n conducător al corului cât și corul a fost răsplătit cu aplauze din partea publicului.

Dumineca din 18 Nov. n. s'a servit parastas și în biserică neunită din Cluj din partea D-lui protopop Tului Roșescu, cântând corul bisericesc al tinerimii universitare.

— »Picnicul« tinerimii universitare române aranjat Joi în 22 Novem. 1906 în »Hotel Central« a dat o nouă dovadă despre indiferentismul și răceala cu care se poartă o însemnată parte din inteligența noastră românească din Cluj mai ales față de ori ce lucru de felul acesta. Natural că scuza multora din cei mai înaintați în vârstă, că adevă dacă ar fi aranjat tinerimea un concert sau o serată muzicală, declamatorică împreună cu dans, ar fi mers și dâșii aproape toți — e pe deplin justificabilă. Cu toate acestea dacă câteva preastimate familii din jur, ba chiar 2—3 din depărtări destul de însemnate nu ar fi luat parte, petrecerea »picnic« ar fi fost cât se poate de rău

succesă. Durere că și dintre tinerii noștri universitari români cea mai însemnată parte a aflat de bine a-și rezerva rolul simplu de spectatori de pe galerie sau din ușa salei de dans. Se speră însă totuși ceva venit pe seama bisericii celei noave unite din Cluj, în favorul căreia tinerimea a avut bunul simț a aranja aceasta petrecere, care însă a decurs în cea mai bună animație, dansându se și jocul nostru frumos »Romana« conform obiceiului, și încă cu reușită deplină. — Dintre cei ce au luat parte, mi-a succes a-mi însemna pe următorii: Din Cluj: D-l Vasile Hossu jude de tablă cu fam., Vasile Ranta Buticescu cu fiica sa d-na Laura, Dr. Isacu cu fam. Căpitanul Popa, Dr. Frâncu, Dr. Poruțiu, Dr. Pordea, advocați, Tului Roșescu protopresb. și fam., d-na Hermina Moldovan cu fam., Dr. Florian, E. Pop Pecurariu capelani rom. uniți, Mandea, Simeon Pop curator la inst. corector, I. Hociotă catechet, P. Barițiu și vre-o câțiva oficeri din armata comună, auditorat, și dela honvezi. Dintre streini: D-nii Dr. Ioan Vajda Voevod adv., Dr. Ioan Cherecheș adv. din Dej, Fam. Dr. Popescu din Reghin, Dr. Valer Moldovan adv. din Turda cu d-na, Eugen Bian notar Faget, cu fam., Fam. Lupan din Silvașul de Câmpie, Fam. Anania Moldovan din Cara, On. Niculae Tincu preot. din Ghirolt cu fam., D-na Raveca Drăgan din Nădășelul-ung. Dintre clujeni ș'au rescumpărat biletul II. Sa Dr. Gróf Bánffy Miklós, comitele suprem, și Rev. Domn Dr. Elie Dăianu protopopul unit, care participând la sinodul din Blaj, nu s'a putut presenta personal.

Tendas.

## DE PESTE SĂPTĂMÂNA

— **Avanzări.** »Monitorul oficial« aduce lista avanzaților din luna Noemvrie, între cari aflăm și pe următorii români: G. Petrovan, reg. 52 avansat locot. colonel, Daniil Popp reg. 2, Ioan Bradu reg. 5 și Ioan Sima reg. 13 căpitani cl. I; Eug. Marin reg. 9 și Mat. Verclean reg. 2 bosn. căpitani cl. II; Iuliu Lissai reg. 26, Sabin Banciu reg. 44, Ștefan Milea reg. 83, Amos Pop reg. 4 locotenenti; Bujor Voinea reg. 61, Nic. Sângeorzan reg. 61, Iuliu Popovici reg. 71, Arsenie Florea reg. 63, Romul Brotea reg. 33 sublocotenenti. G. Ivașcu reg. 12 artilerie locotenent, preot. Ion Pop preot cl. I, Dr. G. Moga medic de ștab, N. Borzea reg. 82 locot. de comptabilitate.

— **Mare binefăcător al orbilor** »Drapelul« scrie: Un German din București, al cărui nume — la dorința sa — rămâne secret, a dat Majestății Sale Reginei Elisabeta 100.000 lei pentru orașul orbilor »Vatra Luminoasă«.

— **Reuniunea rom. de cântări din Brașov** a dat Vineri și Sâmbătă 9 și 10 Oct. n. câte un concert, cel dintăiu în Teatrul Național, al doilea la »Ateneu« din București cu deplin succes.

— **Bustul D-lui Dr. Al. Mocsonyi** a fost desvălit Dumineca trecută de societatea »Petru Maior« din Budapesta cu o frumoasă festivitate. D-l O. Ghibu, stud. în filozofie a vorbit despre D-l Mocsonyi ca filozof, luând ca bază scrierea: Religiuinea și știința. D-l Brătianu a declamat și cântat cu mare succes.

— **D-l Gheorghe Ganea** a fost promovat săptămâna trecută doctor în drept la universitatea din Cluj.

— **Deputatul Dr. Iuliu Maniu** a făcut la 4 Nov. în Alămor dare de seamă despre activitatea sa în dieta din Budapesta, promițând că va lupta și de aci înainte, chiar cu primejdia vieții, pentru binele poporului român.

— **Premiul »Lucafărului«.** D-l Oct. Goga drept răscumpărare a obicinuitelor invitări la nunta sa a pus la dispoziția redacției »Lucafărului« 100 coroane ca premiu pentru cea mai bună poezie sau poezie ce se va trimite la redacția revistei până la 1 Ianuarie v. 1907. Vor fi preferite bucățile cu subiecte luate din viața Românilor de dincoace.

— **Hymen.** Valeria Saturn și Alimpiu Suciul teol. abs. anunță serbarea cununiei lor, ce se va celebra Luni în 26 Novembre n. la ora 1. p. m. în biserică gr.-cat. din Merisor.

— **Sfințirea renoitei biserici din Lăpuș** cea strivită prin fulger s'a îndeplinit în 18 Nov. nou. a. c.

— **D-l Dr. S. Pușcariu**, docent la universitatea din Cernăuți și-a ținut prelegerea de inaugurare în fața unui public românesc numeros și ales. Seara s'a aranjat din partea studențimei o convenire socială în onoarea noului profesor.

— **Statutele unei societăți de binefacere . . . neaprobată.** La Battonya s'a pus la cale înființarea unei societăți sârbești de binefacere. Ministrul de interne însă nu a voit să aprobe statutele acestei societăți pe motiv, că nu e iertat să se înființeze societate cu caracter naționalist.



**Deschiderea festivă a filialei Ludoșul-de Mureș a »Economului«** s'a făcut prin trimisul direcțiunii, d-l Dr. Amos Frâncu în 19-lea c. cu deosebită solemnitate. Întâi s'a sfințit localul băncii situat în piața Ludoșului prin preavrednicul protopop al Ludoșului P. O. D. Nicolae Solomon, cu evlavie înălțătoare, ce caracterizează pe acest preot român de model. La acest act sărbătoresc s'au înfățișat lamura preoților, învățătorilor și preoților din aceasta frumoasă parte a Câmpiei, dând frumos exemplu de înțelegere frățască a problemelor noastre economice. La apelul călduros ținut de d-l Dr. Frâncu, ca grupându-se împrejurul filialei fruntașii să lucre în armonie pentru ridicarea bunăstării țaranului prin mijlocirea și asigurarea unui credit efitin și prin lățirea spiritului de cruțare, a răspuns în cuvinte elocvente, pline de părințească căldură și îngrijire pentru soarta economică a poporului P. O. D. protopop Nicolae Solomon, punând în vedere conlucrarea tuturor fraților chemați. După stropirea cu apă sfințită a localității și sărutarea crucii, cei de față s'au întâlnit în restaurantul orășenesc la o masă comună, prezidiată de d-l protopop peste 30 persoane fruntașe, unde s'au schimbat multe și frățești cuvinte și urări pentru prosperarea noii întreprinderi de bancă și emanciparea economică a țaranului nostru. Să dea D-zeu ca începutul să fie făcut într'un ceas cu noroc.

— **Boala regelui Carol.** Cetim în Gazeta, în o scrisoare din București: Din izvor autorizat se desminte știrea dată de unele ziare, că boala Suveranului s'ar fi agravat. Din contră starea actuală a sa continuă a fi din cele mai multămitoare și până acum nu a existat nici un motiv de a se face vre-o consultație medicală, nici cu Dr. Buicliu, nici cu un alt medic, de când curtea regală a luat reședința la București.

— **Marcă culturală în favorul »Asociațiunii«.** D-l Stefan Erdélyi a pus la dispoziția »Asociațiunii« o marcă culturală, care reprezintă lupoaica, alăptând pe Romulus și Remus, cu următoarele inscripții: S. P. Q. R. (Senatus populusque Romanus) și A. C. P. R. (Asociațiunea culturală a poporului român). Marca costă 5 fileri. Fiecare roman cu tragere de inimă pentru întărirea »Asociațiunii« poate să-și comande un număr oare care de mărci, pe cari le poate întrebuința pe corespondența se particulară. Mărcile culturale se pot procura dela biroul »Asociațiunii« din Sibiu (str. Morii nr. 6) ori dela despărțimintele »Asoc.« și dela redacțiile ziarelor noastre.

— **Maj. Sa regele nostru a sosit Miercur** în 21 l. c. la Budapesta prin gara de vest. La gară a fost întâmpinat din partea primarului orașului și prefectul poliției, făcându-i-se vii ovățuni din partea mulțimei.

— **Lueger sănătos.** Primarul Vienel Dr. Lueger s'a însănoșat pe deplin astfel, că în calitate de deputat s'a prezentat și în »Reichsrat«, unde i-s'au făcut ovățuni.

— **Convocarea delegațiilor.** Foia oficială publică trei autografe regești, prin cari se convoacă delegațiile pe ziua de 25 Nov.

— **Deputatul slovac Iuriga** a fost osândit din partea curții cu jurați din Pojon pentru doi articoli la doi ani temniță și 1200 cor. amendă. Publicul constător în mare parte din clasa cărturarilor și a poporului slovac, a făcut mari și entuziaste demonstrațiuni pentru Iuriga astfel, că s'a produs chiar și ciocniri sângeroase între poporul slovac și poliție. În acest mod nu credem că se va putea rezolva chestia națională.

— **În biserica sf. Petru din Roma** s'a produs în 17 l. c. o exploziune teribilă chiar pe timpul serviciului divin. În biserică se afla și cardinalul Rampolla. Explozia a produs-o o cutie de tînchea umplută cu praf de pușcă și cuie de fer. Nu s'a făcut nici o stricăciune în biserică, ci a provocat numai panică printre persoanele, cari asistau la serviciul divin. Guvernul a pus premiu de 1000 lire pentru prinderea atentatorului.

— **O femeie a murit Sâmbăta** la Budapesta, care a trăit 108 ani. S'a născut în Macedonia la 1798 din părinți șpanioli. N'a fost bolnavă nici odată.

— **Fișpanul Brașovului,** contele Sig. Miklos a fost instalat Sâmbăta trecută în Brașov.

— **Mitropolitul Moldovei** a dat o pastorală, prin care desleagă pe copii de ținerea posturilor.

— **Nou proces a intentat** protopopul contra reviste politice slovace »Narodni Hlasnik« ce apare la Turceansky-Svety-Martin.

— **Universite nouă.** Senatul mare al universității a redactat un memorandum către dietă și un apel către presă, prin cari să stăruie pe lângă înființarea universității a treia în Kassa, având să poarte numirea de »universitatea Rákóczi«.

— **D-l M. Vlădescu,** fost ministru român de culte și instrucțiune publică, a fost decorat cu marele cordon al ordului »Coroana României«.

— **Candidat naționalist.** »Bud. Hir.« scrie, că deputații naționaliști din dietă au ținut o consfătuire în care au decis ca să pună candidat național în cercul vacant Párdány.

— **Documente inedite privitoare la noi** a găsit d-l I. N. Pop, care nu de mult a fost transferat din Cluj la Mureș-Oșorhei concretizat fiind cu conducerea cursului de asistenți la postă, care s'a deschis acolo. Documentele — între ele și câteva epistole de ale episcopului Klein — se află în vestita arhivă a familiei Teleky și la timpul seu se vor publica în coloanele »Răvașului«.

— **Apa Iordanului.** Cetim în »Telegraful rom.« Un American cu numele Nodaud a primit concesiune dela guvernul turcesc de a exploata apa Iordanului, trimițând-o la America. Apa va fi transportată în butoaie cu pecetea oficioasă a Turciei și va servi indeosebi la botezul copiilor și la sfințiri de apă.

— **»România Jună«.** Noul comitet s'a constituit astfel: preș.: N. Lupu, cand. jur.; vicepreș.: N. Mintencu, cand. ing.; secr. I: Vesp. Pauluciu, stud. med.; secr. II: D. Gramatovici, stud. ing.; contr.: V. Pascovici, stud. forest.; cassariu: A. Căraș, stud. chem., bibl. I. Vitencu, stud. ing.

— **Din dietă.** Deputatul naționalist Polit (sârb) a ținut un discurs mai lung în dietă, în care a atins chestii foarte interesante, fiind mereu întrerupt de către deputații maghiari. Intre altele a zis, că nu este adevărat, că naționalistii n'ar avea program. Ei cer autonomia națională pe bază democratică. Vorbește apoi despre măsurile luate de ministrul de culte Apponyi în contra școalelor sârbești, care a interzis preparandiei sârbești din Zombor să poarte numele de *institut sârbesc*.

— **Cea mai mică cărticică din lume** este aceea, care a apărut în editura Fratelli Solmen din Padua, de mărimea cât unghia dela degetul cel mic al unei fete de 16—20 ani. Cartea are în iungime 10 milimetri, iar în lățime 6 mm. A apărut într'o estensiune de 208 pagini de câte 9 rânduri. Pe fiecare pagină se află cam 95—100 litere. Cuprinsul cărticelei e o scrisoare a lui Galilei către Christina de Lotaringia. Tiparul e atât de clar, încât cei ce văd încă bine, pot citi chiar cu ochii liberi.

— **Probe de Romana.** Simțindu-se necesitatea dansării cât se poate de corect a jocului nostru național »Romana«, s'a proiectat deschiderea unui *curs gratuit* de »Romana«, la care va putea participa ori și care tiner univ. și student român. Informațiuni despre locul unde și împrejurările, între cari se vor ținea probele, se pot căpăta dela redacția »Răvașului«.

— **Biserică închisă de dragul unei crîșme.** Cetim în »Neamul românesc«, că în comuna Păușești-Măglași (județul Vâlcea, România) s'a zidit cu mari jefte o biserică frumoasă, dar s'a întâmplat că chiar la poarta dela curtea bisericeii era o crîsmă, de unde scârțăiturile de vioară ale lăutarilor și strigătele scârboase ale bețivilor se auziau până în biserică. Trebuia deci închisă aceasta crîsmă. Dar nici primăria, nici celelalte autorități mai înalte administrative n'au dat ascultare rugărilor de a se închide lăcașul iadului, din fața casei lui D-zeu. Atunci episcopul de Râmnic a poruncit ca mai bine să se închidă biserică, decât să stea deschisă lângă crîșma murdară. Și de fapt dela Dumineca Rusalilor până în prezent biserică de acolo stă închisă, de dragul unei crîșme. Lucru pe cât se poate de trist, pe atât de condamabil.

— **Ajutor medical gratuit.** Cetim în »Revista Noastră« din București, că acolo, s'a deschis de câțva timp un dispensar medical, sub numele »Betleem«, unde se dau gratuit consultații medicale, ajutoare, se fac operații de medici distinși, ajutăți și secondări de doamne din societate. Conducerea o au câteva surori de caritate, călugărițele numite »surorile sfântului Vincent de Paula«. Institutul acesta de adevărată filantropie creștinească este pus sub ocrotirea principelui Vladimir Ghica și a D-nelor Maria Ghica și Maria C. Arion, — și se află în str. Griviței nr. 254. Afară de oarele, așa zicând oficiale, călugărițele mai dau ajutor și afară de localul Betleemului, cercetând pe bolnavii din cartierele marginase orașului, ducându-le pe lângă leacuri, lapte, pâine și lemne de încălzit. Eată un așezământ creștinesc, care lucrează cu adevărat în înțelesul evangheliei. Ajutoare se pot trimite în bani, vestimente, sticlute, borcănase etc.

— **Anarhiștii contra Papet.** »Daily Express« află din Roma, că Papa a primit număruse scrisori de amenințare din partea anarhiștilor, cari îi anunță că cu prilejul sosirii regelui Greciei la Roma, anarhiștii vor încerca un atentat asupra Vaticanului.

— **Dela Ciurila** primim o corespondență mai lungă, despre sfințirea școalei edificate de

curând, pe care din lipsa de spațiu o dăm în extras. Preotul Ioan Tămașiu, împreună cu învățătorul George Ciugudean, — după-ce nu li-s'a dat concesiune pentru colectare, și din nici o parte n'au primit ajutor, au îndemnat pe credincioși ca să contribuie după putință pentru edificarea unei școli. Poporul încrezut în conducătorii săi firești, i-au ascultat și urmat cu bunăvoință și dărnice. S'a și început edificarea noului lăcaș de preamărire, și încălzire, iar în vara anului acesta sfârșindu-se lucrarea, în 7 Oct. s'a sfințit cu mare însuflețire. După serviciul divin învățătorul a condus poporul în localul cel nou al școalei, unde apoi preotul, după sfințire impresionat până la lacrimi a ținut poporului o cuvântare schițând istoricul edificiului și a mulțămii prim curatorului Alexandru Mare, pentru zelul ce l'a dovedit și de astădată. Astfel de fapte sunt demne de imitat din partea preoților și învățătorilor nostri.

— **A apărut Călimdarul dela Cluj** pe anul 1907 cu un boget și variat cu prins de astă dată cu preț de 20 bani (10 creițari), Pe lângă o mulțime de ilustrații reușite dela expoziția din București și din țara noastră, are o serie de articole și versuri de înțeles pentru țaranul nostru. Recomandăm călduros cetitorilor *cel mai efitin* călimdar. Se poate comanda dela administrația »Răvașului« și dela d-l Vasile Pop, cassarul »Economului«.

— **»Reunirea sodalilor români din Sibiu«,** invită la convenirea socială împreună cu cântări, declamațiune și joc, ce se va aranja Duminecă la 25 Noemvrie st. n. a. c. în sala dela »Gesellschaftshaus«.

— **Librărie și tipografie rom. nouă** s'a deschis în Păgaraș sub titlul »Tipografia și librăria poporului.« Noul stabiliment se află în casele d-lui Dr. I. Șenchea, piața mare nr. 25. Proprietarul tipografiei e d-l Constantin Pop.

— **Regina Elisabeta și Principesa Maria** de România au fost decorate cu medalia »Răsplata muncii pentru biserică clasa I«.

— **Procesul »Unirei«.** Sâmbăta s'a pertractat înaintea curții cu jurați din Cluj procesul de presă intentat d-lui Aurel C. Domșa, redactorul »Unirei« din Blaj, pentru 3 articoli, în cari procurorul a descoperit *agitație*. Apărătorul acuzatului a fost deputatul național român Dr. Iuliu Maiu, care într'o vorbire clasică de apărare a arătat netemeinicia acuzei, cerând dela jurați în numele dreptății achitare acuzatului, care de altfel nu este autorul articolelor incriminați. Jurații însă au adus verdictul: *vinovat*. Pe baza acestui verdict tribunalul a condamnat pe d-l Aurel C. Domșa la *opt luni temniță de stat și 1200 coroane amendă* în bani. Apărătorul a anunțat recurs în cassatie.

La finea partractării presidentul Băró Rudnyánszky, în fața publicului întreg *gratulat apărătorului, d-lui Dr. Maniu pentru splendida sa vorbire de apărare*.

— **Tipografie românească în Basarabia.** »Drapelul« scrie La 26 Octombrie s'a deschis tipografie bisericească română în Chișineu (Basarabia). Cu prilejul deschiderii, capii bisericești și politici din Basarabia au fost hotărâți să recunoască că cultura unui popor nu se poate face decât în limba mamei. Ziarul românesc »Basarabia« ce apare la Chișineu cu litere rusești scrie un articol foarte cald, serbătorind acest eveniment cultural-național al Românilor din Basarabia și lămurind programul de lucru pentru viitor, pentruca emanciparea politică, culturală și economică a Românilor basarabeni să fie deplină.

— **Inspector școlar,** pentru gimnaziul român gr.-ort. din Brașov, Brad și școala reală română din Brașov a fost numit pe anul 1906—7 Kuncz Elek, director suprem de școale în Cluj.

— **Foc în palatul dietei.** »Drapelul« scrie: Sâmbăta seara pe la oarele 1/2 s'a iscat foc pe un coridor al dietei, unde erau aruncate clae peste grămadă cărți, hârtii, mobile. Focul s'a iscat din negrija unor lucrători, cari au umblat pe acolo cu chibrit aprins. Coridorul a ars scum. Paguba e mare.

— **Anarhie în Macedonia.** În ultimele 9 luni ale anului s'au întâmplat în vilaietul Salonic 574, în vilaietul Monastir 485 și în vilaietul Kosowo 188 omoruri politice.

— **Contra alcoolului.** Cetim în foile din Austria, că societatea antialcoolică de acolo a făcut o propunere dietei, ca să aducă lege, ca de aici înainte să nu mai fie iertată vânzarea bețurilor alcoolice în ziua alegerii de deputat pentru dietă, sub nici o formă și sub nici o condițiune

— **Buffalo-Bill s'a nenorocit.** Din America se anunță, că întreprinderea americană Buffalo



Bill, cunoscută în mai multe orașe de pe la noi, a căzut jertfă unui mare vifor de zăpadă, care s'a deslănțuit în munții Pighong (ținutul Vioming). Intreaga societate a perit, iar despre trimiterea unei expediții în ajutorul nenorociților nu poate fi vorba acum în urma zăpezii căzute, care e de o înălțime de mai mulți metri.

— **Societăți românești în America** sunt până acum 17, cari ocrotesc și țin legătură între cei 40 mii români, câți au trecut marea. Aceste societăți sunt: »Carpatina« în Cleveland cu avere de 1500 de dolari; e cea dintâi. »Vulturul«, Homestead, 1500 dol.; cea mai puternică. »Unirea«, Jungstown; »Transilvania«, South Sharon; »Carmen Sylva«, Cleveland; »Transilvania«, Indiana; »Unirea română«, Erie; »Invierea«, Martinsfery; »Ardeleana«, Ilasco; »Ardeleana«, Alliance; »Mureșana«, Harrisburg; »Tricolorul român«, Folausbee; »Dacia«, Newark; »Lucașfăru«, Cleveland; »Olteana«, Filadelfia și »Steaua română«, Indianapolis. — Averele acestor societăți face cam zece mii dolari.

— **Ovrei păcătoși.** Cetim în »Gazeta«: Tribunalul din Oradea-mare a condamnat pe Neumann Lajos și pe Mayer Sándor, doi jidovi bogăți, dintre cari cel dintâi este primul virilist al comitatului Bichiș, la temniță de câte 8 și 6 luni, pentru că înainte cu vre-un an, călătorind cu trenul la Tinca, s'au năpusit asupra candidatului de avocat Dr. Romulus Pop, care călătoria în afaceri oficiale la Tinca, într'un compartiment cu sus amintiții jupâni. Cei doi jidovi, ajutați de un al treilea complice, care a fost achitat, din bun senin s'au repezit la candidatul de avocat și l'au bătut aproape să-l omoare. Ceea ce este mai interesant, că nici conducătorul, nici șeful gărei din Tinca, deși rugați, n'au găsit de cuviință a lua sub protecția lor pe candidatul de avocat năpăstuit. — Jupânii invocau în apărarea lor, că Dr. Pop li-a oferit șuncă și prăjituri, despre cari bănuiau că sunt pentru a-i adormi și jefui...

## CĂRȚI NOUE ȘI REVISTE

— Cartea de rugăciuni **»Mângălerea Creștinului«**, întocmită de *Ioan Genț*, protopop gr.-cat în Oradea-mare, se vinde în legături noi foarte frumoase și mult mai ieftină ca celea de pe aici, eșite din renumita fabrică de legătorie a lui *Ioan Bot. Steinbrener* din Winterberg [Boemia]. — Prețul lor este: a) Imitație de os [albă], cu cruce aurită și toc, un exemplar patru coroane. b) Imitație de os [albă], cu cruce de os, tăietură aurită și toc, un exemplar patru cor. 60 fil. c) Imitație artistică de fildeș [albă], cu cruce frumoasă împodobită cu decorațiune de aur și mărgăritar, și cu pictură de flori artistică, cu tăietură aurită și toc, un exemplar șase [6] cor. 20 fileri; și d) Piele de chagrin căptușită [neagră], cu cruce aurită, tăietură aurită și toc, un exemplar patru [4] cor. 30 fileri. — În prețul acestor patru feluri de legături sunt compute și speșele postale cu spedare recomandată. — Afară de acestea din celea legate la Schmidt în Oradea-mare se vinde: 1. din ediția poporală un exemplar cu spedare francată pentru 1 cor. 30 fileri, al unsprezecelea exemplar dându-se gratuit; 2. leg. în pânză tare [neagră], cu cruce aurită, tăietură aurită și toc, prețul unui exemplar dela 2.90 redus la 2 coroane; 3. leg. în piele [neagră], foarte trainică, cu cruce aurită, tăietură aurită și toc, prețul unui exemplar dela 5 cor. redus la 4 cor. La acestea două din urmă peste prețul lor sunt de a se trimite și speșele de postă 10 fil. pentru spedare francată, ori 45 fil. pentru spedare recomandată. — Toate acestea se pot procura dela autor [adresa: Ioan Genț protopop gr.-cat. Nagyvárad Sztaroveczki-utca 6 sz.], precum și dela librăria seminarială archidiecezană din Blaj.

— **Junimea literară**, Nr. 11 a apărut cu următorul cuprins: Singur (schită) de L. Marian, Coșbuc și Goga de Aspasia Luța, Dr. I. G. Sbera de L. Vicol, Alexandri discurs de N. Gane, Poezia și alcoolul de L. Marian, apoi poezii de P. Condur, V. Loichița, G. Rotică, Filuț și V. Huțan și o dare de seamă asupra cărții d-lui Iorga »Istoria Românilor în chipuri și icoane de I. Nistor.

— **Albina**, Nr. 5 cu articoli de G. Coșbuc, P. Gârboviceanu, Gr. Teodosiu, Dr. Lbx și alții.

— **Lucașfăru**, Nr. 17—18 primul număr în noul său locaș din Sibiu se prezintă foarte bine. Are articoli de O. C. Tăslăuanu (Acasă), C. Ionescu, Dunărea la (T. Severin), I. Agârbiceanu (O nimă), I. Borcia (Ifigenia trad.) T. Codru (Vlahuța), G. Bogdan Duică (Scrisori din București), poezii de O. Goga și Maria Cunțan și o cronică și dare de seamă bogate. Ilustrațiile sunt multe și foarte succese.

— **»Román nyelvten«** de Petru Cupcea, este titlul unei noue gramatice a limbii române, apărută în l. maghiară în biblioteca științifică (Tudományos zsebkönyvtár) a editurii »Stampfel« din Budapesta. Prețul Cor. 1.80.

— **»Viața Românească«**. A apărut nrul 8 al Revistei »Viața Românească« din Iași (România) cu următorul sumar: Mihail Sadoveanu. Mariana Vidrașcu (roman), Cornelia din Moldova, (versuri), G. Bogdan — Duică. Scrisori de Grigore Alexandrescu (urmare), I. Agârbiceanu. În luptă (nuvelă), G. Ibrăileanu, Probleme literare (urmare), Dr. P. Bogdan. Teoria electronică a materiei, C. Morariu și Prof. I. Cav. de Cuparencu. Viața românească în Bucovina — Părți din Ist. Rom. bucovineni. — Problema răzășească, I. Russu-Șirianu. Din Ardeal. — Politica noastră memorandistă, P. Nicanor & Co. Miscellanea, G. I. Cronică Literară. — Arta și critica feminină, Ana Conta-Kernbach. Cronică Pedagogică — Convorbiri Școlare, Dr. Tatușescu. Cronică Medicală. — Regimul Sării, Căpitan Alexandru Sturdza. Cronică Militară. — Studii de psihologie militară, Recenzii: Eugen Lovinescu: »Pași pe nisip...« vol. II, — G. I.; Radu Rosetii: »Despre originea și transformările clasei stăpânitoare din Moldova« — C.: Ioan Bârșeanul: »Primele Cinturi« — O. B.; Dr. G. I. Sbera; »Contribuiri pentru o istorie socială cetățenească, religioasă bisericească și culturală literară a Românilor dela originea lor încoace, până la Iuliu 1504 vol. I«, Gh. Tulbure ierodicon: »In școală« — M. C. »Scrisoare dela câțiva dascăli plecați în străini către colegii lor din țară« — I. B.; Louis Eisenmann: »Le compromis Austro-Hongrois de 1867« — E. P. Revista Revistelor: Sămănătorul, Orizontul, Biserica și Școala, Revista asociației învățătorilor și învățătoarelor din România Albina, Săptămâna, Revue des deux Mondes, Mercure de France, La Nouvelle Revue, La Revue, La Revue Latine, Revue de Methaphisique, Revue Socialiste, Nouva Antologia, Revista d'Italia. Deutsche Revue, Deutsche Monatsschrift, Sozialistische Monats-Hefte, Contemporary Review, North American Review, Review of Reviews. Mișcarea intelectuală în străinătate. Bibliografie.

— **Cel mai plăcut mijloc de înfrumșetare** — care până acuma e neîntrecut — e fără îndoială renumitul Margit-Crème a lui Földes, care în timp scurt a cucerit toate damele, ba chiar și domniile îl folosesc, pentru că e cu totulul nestricăcios; face să dispară toate necurățirile feții cum sunt: alunițele, bubițele, zgrăbunțele ș. a. și în consecință întinerește, înviorează fața. Înfrumșetează nu numai fața, ci albește și face fină chiar și pielea grumazului, umerilor și a mânilor. Toate damele vorbesc cu o adevărată însuflețire despre efectul lui miraculos. O. tighie mare costă 2 cor; una mică 1 cor. Se capătă la apotecarul Földes, în Arad, și în toate farmaciile; să ne ferim însă de imitațiuni și falsificate fără de nici o valoare.

### Poșta redacțiunii.

D-lui **E. G. O-lean**. Vrei să scrii despre »Greșeli de ale gazetelor noastre?« Și ceri ca așa ceva să se publice? Chiar în »Răvașul«, cel mai modest copili ce se află în societatea acestor cocoane cu capriții și ambiții? Dar cum, mă rog, adevărat au zierele noastre greșeli? Sau mai, bine au și greșeli? Nu numai merite și restante de abonament? Greșeli! Asta sună cam puțin delicat. Fii bun nu te osândi! Depe astfel de lucruri nu se vorbește; de se vorbește nu se crede; de se crede nu se spune; ear de se și spune uneori, pe șoptite, în taină, nu se scrie nici *decum*, și nu se tipărește nici *odată*. Cum să aibă zierele noastre »greșeli«? Auzi acolo! — La corfă!

**G. Buda**. Bistrița. Chestii de interes cu totul privat nu publicăm.

**A. Maior**. Eșed. Noi asemenea î-l sistăm.

## Frumos, curat scrie numai mașina de scris

### „SUN“

deoarece n'are bandă de colorare.

Mașina de scris »Sun« are o scrisoare foarte ceteată (scrisoarea se poate cunoaște limpede chiar și până la ultima literă) și prețul ei e totuși numai 320 cor.

## Theil Frigyes

Cluj (Kolozsvár) (6—10)

Reprezentantul fabricii — societate pe acțiuni — de mașine de scris a lui **Fris-ter & Rossmann**.

≡ Tipografia ≡

# »CARMEN«

PETRU P. BARIȚIU  
..... CLUJ .....

Ferencz József-út 58 sz.

Primește tot felul de lucrări, ce cad în bransa acestei măestrii, executându-le cât se poate de cu gust, în stilul cel mai modern și cu prețuri moderate.

Comande se primesc și la Librăria D-lui **Erich Fabritius** din Cluj (Piața Regelui Matia nr. 32.)

Ca prima tipografie românească în acest comitat, se roagă de binevoitorul sprijin al celorlalte institute românești, precum și al privaților.



## Medicii practici

au făcut experimente, cari dovedesc, că oleiul din ficat de știucă e de un efect mai sigur în forma Emulsiunii lui Scott, decât în cea simplă. Încercările din clinică dovedesc mai departe, că *Emulsiunea lui Scott* chiar și asupra substanțelor de unsoare din organism are o înfluiță foarte bună, întru cât mărește cantitatea acestora. Și bolnavii cei mai slabi îl pot folosi fără nici o conturbație ulterioară.

Pentru veritabila *emulsiune a lui Scott* garantează semmul adaus aici, un pescar care duce pe spate o știucă mare.

Se capătă în toate farmaciile.

Cu provocare la aceasta foaie, trimițând înainte 75 fil. în marce postale, servește cu sticlă de model

Dr. Budai Emil

»Városi gyógszertára«

BUDAPEST, IV., Váci-utca 34/50.

Prețul sticlei originale Cor. 2.50



Cine suferă de **Epilepsie** și stări nervoase, se ceară nevoie) șgărciuri **Epilepsie** broșura despre Epilepsie, care se trimite gratis și franco dela »Privil. Schwanen Apotheke,« Frankfurt a. Main. 14—52

## „THE STANDARD“

fondată în anul 1825.

Efectuește **asigurări pe viață** pe lângă condițiuni foarte favorabile.

Incaso anual	Avere proprie
Cor.: 34,600.000	Cor.: 274,000.000
Dividende solvite	Despăgubiri de viață
Cor.: 170,000.000	Cor.: 570,000.000

Agentura generală pentru Transilvania:  
**Cluj. Strada Ferencz-József Nr. 17.**

Filiala pentru Ungaria:

**Budapesta, Strada Kossuth-Lajos nr. 4 în Palatul Standard. (Casa proprie).**

Centrala generală:

**Edinburg. (Anglia).**

La tipografia »Carmen« în Cluj se primește numai decât un

## Practicant.

Preferiți vor fi cei cari cunosc pe lângă limba română și cea maghiară.



S'a deschis  
în piața Mátyás király Nr. 11 în palatul Reil  
Prăvălia de haine pentru Domni, dame și copii

**Réti B. és Tárza.**



Cel  
mai bun și  
cel  
mai frumos!



Pe  
lângă prețuri  
solide și  
moderate



Postav de Zsolna, Gács și Rozsahegy.

6—10

Mátyás király-tér 11.

## Institutul indigen de asigurare

Fondat la 1868 „Transsylvania” Fondat 1868

se recomandă pentru încheierea de  
Asigurări de foc și asupra vieții, de rente, zestre,  
pe cheltuelile înmormântării etc. în toate com-  
binațiile și cu tarifele cele mai ieftine.

Valori asigurate: 105 milioane cor. Despăgubiri prestate: 7 milioane coroane.

Sfaturi în toate afacerile de asigurare se dau fără  
nici o cheltuială.

Agentura generală în Cluj, Emketér 16.

Asigurări se pot face la »Economul« și  
la Agentura »Transilvaniei« în Cluj.

Se capătă: Cluj, Jókai u. 2. (gr. Rhédei ház)

Fabrica de Esențe și Cognac  
din Viena, cu renume bun, caută

un acvistor bun pentru Cluj și jur

pe lângă proviziune înaltă. Pre-  
feriți vor fi aceia, cari primesc  
comisiuni pe socotelele lor. —

Ofertele provăzute cu deviza:  
„Dobândă mare nr. 500”, sunt a  
se trimite la Ed. Braun, Wien,  
I., Rotenthurmstr. 9.

Din mâna cea dintâiu  
Cea mai bună și mai ieftină ocazie pentru daruri  
de Crăciun.

15 m. 84 cm lat pânză țesută	K. 7.80
23 » 78 » » Kanafas	» 11.—
23 » 79 » » Damast	» 14.50

20 m. Flanel pentru cămeși	K. 7.20
20 » Zefir de lână	» 9.80
20 » Barchend pentru haine	» 11.20

Çupon de blouse, în diferite colori	K. 2.60, 4.—, 6.—
» » » din catifea	K. 6.40

### ! Haină completă !

Din Dessin	K. 4.50, 5.50, 6.—
» Camgarn în toate colorile	» 5.50, 9.—
» Loden	» 6.—, 8.50
» Cybelin	» 7.—, 7.70, 11.50

1 garnitură de masă cu 6 servete	K. 4.80, 6.—
1 » pentru cafea	» 5.—

Batiste cu colțuri de Atlas, albe	K. 1.35 pro duzină
Năfrâmi pentru domni, elegante	» 1.90 » »
» pentru dame, din Dessin	» 3.— » »

Procurați îndată

de oarece ocazia aceasta ține numai până la anul nou.

Colecțiuni de mustre și liste speciale ilustrate gratis și franco.

## Heinke & Brod

Correspondență și în limba română!

Wien, I, Augustengasse Nr. 2—T.

Neumărate dame inteligente folosesc re-  
numita alifie de față

## Margit-Crème

a lui FÖLDES

— care e de un efect eminent, —

un preparat fără grăsime, nes-  
triciós și cel mai bun pentru  
infrumșetarea obrazului.

Margit-Crème a lui Földes e un mijloc cu  
efect sigur și grabnic contra alunițelor, pes-  
truelor de ficat, bubitelor, zgrăbunțelor,  
bubelor de fierbințeli și contra altor necură-  
țiri ale pielii obrazului. Pomada aceasta o folo-  
sesc damele cele mai inteligente din lumea în-  
treagă și cu privire la efectul lui fără păreche și  
escelent se exprimă în modul cel mai măgulitor  
și însuflețitor. Despre aceasta se va convinge  
altfel fiecare după întrebuințarea unei tighii, tre-  
buie însă să ne ferim de falsificate.

Prețul unei tighii mici 1 cor.; unei tighii mari 2  
cor. Săpunul-Margit costă 70 fil. Puderul-Margit  
1 cor. 20 fil. Apa de față Margit 1 cor. Pasta de  
dinți Margit 1 cor.

Se prepară: la FÖLDES KELEMEN,  
apotecar în ARAD.

Comande de 6 cor. se trimit franco

Se poate căpăta:

la Burger Frigyes, Dr. Czetz Dénes, Ger-  
gely Fer utóda, Halász Jenő, Dr. Hintz  
György, Székely Miklós și Tanács József,  
apotecari în Cluj.

Fiecare imitație și retipărire va fi pedepsită.

## Veritabil e numai Balsamul lui Thierry



provăzut cu semnul »călugărițelor«.

Scutit prin lege.

E un mijloc peste tot cunoscut și  
neîntrecut în cazuri de perturbații  
de sgârciuri de stomac, de colică, de  
catarrhuri dureri de piept, la influ-  
ența etc. Prețul: 12 sticle mici sau 6  
duple sau o sticlă mare specială cu  
astupus patent — 5 cor. franco.  
ALIFIA CENTIFOLIA E UN NON  
PLUS ULTRA la toate ranele, la in-  
flamații, lovituri abscesse, buboae  
de ori ce fel. Prețul: 2 tighii coroane  
3.60 sau pe lângă trimiterea banilor  
înainte, sau cu rambursă.

Apoteca lui A. Thierry la Rohits-Sauerbrunn. Broșuri,  
se trimit fiecăruia gratuit. Depot în Budapesta la apot.  
A. Török; la Leo I., Egger; la L. Vértes, Lugos.

(15—25)

## SOLE SIMON

Prima fabrică ardeleană de sigile



lucrate în gumă, de materie pentru hectograf, a-  
telier pentru pregătirea materiei de hectograf.  
precum și a diferitelor colori pentru sigilare.

Gravează: în aur, argint, aramă, oțel; pregătește  
mai departe tot felul de marce familiare, sigile  
tăiate în aramă, perinute rotunde pentru ținutul  
materiei de sigilare, subscrieri, monograme pentru  
brodare și tot felul de lucruri apărținătoare a-  
cestor branșe.



## Pene de gâscă

ieftine,

pentru umplut perini,  
din Bohemia.

5 Kilo nou curățite Cor. 9.60, mai bune  
Cor. 12.— fulgi albi Cor. 18—24, fulgi  
ca zăpada Cor. 30—36. Se trimite franco  
cu rambursă. Se primește îndărăt s'au  
se schimbă ce nu convine cu rebonifi-  
carea portului postal.

Benedickt Sachsel, Lobes 357  
Post Pilsen. 5—6 Böhmen.